

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ”
(для магістрів)

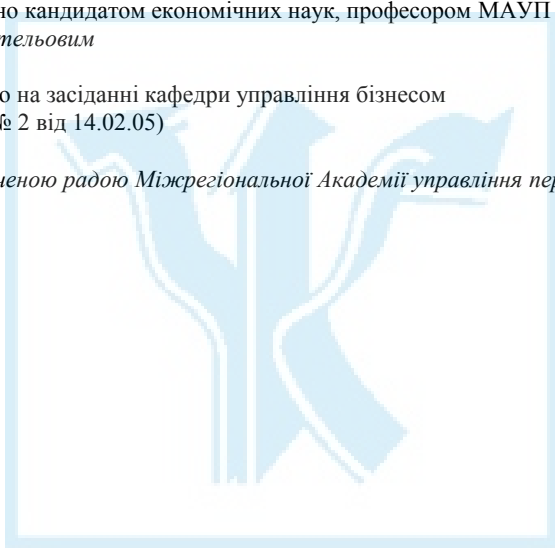
МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, професором МАУП
В. А. Коростельовим

Затверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 2 від 14.02.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Коростельов В. А. Навчальна програма дисципліни “Методика викладання у вищій школі” (для магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Методика викладання у вищій школі”, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах посилення процесів глобалізації світової економіки питання підвищення ефективності вищої освіти набувають величезної актуальності. В умовах, коли в постіндустріальних державах спостерігається революція інтелектуалів, перетворення науки на безпосередню продуктивну силу, саме вища освіта має забезпечити не лише засвоєння студентами системи знань, а й прищепити їм уміння самостійно генерувати нові знання. Тому на вищу освіту теж чекають революційні зміни, особливо у сфері методики викладання навчальних дисциплін.

Предметом дисципліни “Методика викладання у вищій школі” є вивчення нових вимог до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, екологічних факторів; ознайомлення з процесами, які відбуваються в європейському освітньому просторі, та з новітніми методами і формами навчання.

Основні завдання дисципліни:

- усвідомлення нової ролі вищої освіти в умовах глобалізації світової економіки і революції інтелектуалів;
- ознайомлення з основними проблемами адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу;
- засвоєння основних принципів організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України;
- оволодіння практичними навичками та методами проведення занять у тренінговій формі.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки магістра, аспірантів, а також для слухачів факультетів підвищення кваліфікації та перепідготовки. Вона може бути використана для проведення науково-методичних семінарів та тренінгів із педагогічними працівниками вищих навчальних закладів, а також серед педагогічної громадськості.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ”

№ пор.	Назва розділу і теми
	<i>I. Нова роль вищої освіти в сучасному світі</i>
1	Вища освіта в умовах глобалізації світової економіки
2	Системи вищої освіти у постіндустріальних країнах
3	Стан вищої освіти в Україні. Рівень відповідності вищих навчальних закладів вимогам сучасного ринку праці
4	Болонський процес як засіб інтеграції вищої освіти європейських країн
	<i>II. Болонський процес і проблеми модернізації вищої освіти в Україні</i>
5	Головні спонукальні фактори Болонського процесу та його зміст
6	Принципи і шляхи адаптації вищої освіти України до Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS)
7	Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України
8	Система міжнародних освітніх стандартів ISO-9000
	<i>III. Необхідність перебудови методики та організації викладання у вищій школі</i>
9	Нові підходи до організації навчання у вищих навчальних закладах України
10	Посилення уваги до психолого-педагогічних аспектів навчальної діяльності
11	Поширення тренінгових і консалтингових методів у навчальному процесі
12	Посилення уваги до самостійної роботи студентів з боку викладачів

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ”

Розділ I. Нова роль вищої освіти в сучасному світі

Тема 1. Вища освіта в умовах глобалізації світової економіки

Глобалізація світової економіки. Прихід транснаціональних компаній на ринок України. Зміни на українському ринку праці. Вимоги транснаціональних компаній до якості робочої сили. Необхідність освіти упродовж всього життя.

Вплив глобалізації на розвиток вищої освіти. Перетворення світового освітнього простору на однополосну систему. Негативні наслідки цього процесу для України, шляхи їх подолання. Транснаціональні навчальні заклади: плюси і мінуси для України.

Процес інтернаціоналізації вищої освіти. Активне застосування поширених світових мов. Інтернаціоналізація змісту навчальних предметів, узгодження навчальних планів і програм. Мобільність студентів, викладачів та науковців.

Ринок праці та ринок освітніх послуг: час конвергенції. Нова роль населення у формуванні ринку освітніх послуг. Необхідність активізації держави, власників підприємств та організацій в процесі розвитку освітнього ринку.

Література [3; 4; 13; 15; 18]

Тема 2. Системи вищої освіти у постіндустріальних країнах

Формування системи вищої освіти європейських країн. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО). Сучасні принципи будови та завдання вищої освіти у розвинених країнах. Доступ громадян до освіти. Заклади освіти. Ступеневість освіти. Кваліфікації. Організація навчання, академічний рік і екзамени. Методи і засоби навчання. Навчання студентів-іноземців.

Характеристика вищої освіти в США. Система освіти у Великій Британії. Сучасна система освіти в Німеччині. Особливості здобуття вищої освіти у Франції. Характеристика вищої освіти Італії.

Література [4; 5; 7; 9; 16]

Тема 3. Стан вищої освіти в Україні. Рівень відповідності вищих навчальних закладів вимогам сучасного ринку праці

Характеристика освітньої системи, яку Україна успадкувала від СРСР. Еволюція вищої освіти в 90-х роках і причини прискорення її розвитку після 2000 р. Рівень відповідальності вищої освіти вимогам ринку праці та розвитку продуктивних сил в Україні та світі.

Якість вищої освіти в Україні. Проблеми визнання українських дипломів в Європі і світі. Роль українського законодавства в розвитку освіти. Роль держави у процесі підвищення якості вищої освіти.

Ринкові тенденції в розвитку вищої освіти в Україні. Тенденція перетворення вищої освіти на товар: негативні і позитивні моменти. Прогнози розвитку світового освітнього ринку.

Необхідність формування фахової компетентності під час навчання у вищих закладах освіти. Використання коротких навчальних програм з орієнтацією на глибоку професійну підготовку. Перспективи розвитку професіоналізованого навчання.

Література [3; 13; 17; 18]

Тема 4. Болонський процес як засіб інтеграції вищої освіти європейських країн

Євроінтеграція як соціально-економічний процес. Чинники євроінтеграції вищої освіти. Хронологія подій Болонського процесу. Залучення європейських держав до Болонського процесу.

Основні документи Болонського процесу:

- Спільна декларація про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти чотирьох міністрів, що презентують Великобританію, Німеччину, Італію і Францію (Сорбонна, 25 травня 1998 р.).
- Зона європейської вищої освіти: Спільна заява європейських міністрів освіти (Болонья, 18–19 червня 1999 р.).
- Формування майбутнього. Конференція європейських вищих навчальних закладів і освітніх організацій (Саламанка, 29–30 березня 2001 р.).
- До зони європейської вищої освіти: Комюніке зустрічі європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (Прага, 18–19 травня 2001 р.).

- Створення загальноєвропейського простору вищої освіти: Комюніке Конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту (Берлін, 19–20 вересня 2003 р.).

Література [1; 6; 8; 10; 12]

Розділ II. Болонський процес і проблеми модернізації вищої освіти в Україні

Тема 5. Головні спонукальні фактори Болонського процесу та його зміст

Зростання труднощів в діяльності європейських університетів. Посилення конкуренції з боку американських вищих навчальних закладів. Відставання вищих навчальних закладів Європи від американських у сфері розвитку матеріально-технічної, фінансової та кадрової бази.

Величезна різноманітність європейських навчальних закладів. Необхідність гармонізації архітектури системи європейської вищої освіти.

Визначальні властивості європейської вищої освіти: якість, взаємна довіра держав і вищих навчальних закладів, сумісність структури освіти та кваліфікацій на доступеному і після ступеневому рівнях, мобільність студентів, привабливість освіти.

Основні завдання та принципи створення зони Європейської вищої освіти (шість цілей Болонського процесу): введення двоциклового навчання; запровадження кредитної системи; формування системи контролю якості освіти; розширення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників та привабливості європейської системи освіти.

Подальші дії для досягнення шести цілей Болонського процесу: прийняття системи легкозрозумілих і адекватних ступенів; прийняття системи двоциклової освіти (доступеневе і післяступеневе навчання); запровадження системи кредитів — системи накопичення кредитів (ECTS) або інших сумісних з нею систем, які спроможні забезпечити як диференційовано-розрізнявальну, так і функції накопичення; сприяння мобільності студентів і викладачів (усунення перешкод вільному пересуванню студентів і викладачів); забезпечення високоякісних стандартів вищої освіти; сприяння європейському підходу до вищої освіти (запровадження програм, курсів, модулів із “європейським” змістом); навчання протягом усього життя; спільна праця вищих навчальних закладів і студентів як

компетентних, активних і конструктивних партнерів у заснуванні та формуванні Зони європейської вищої освіти.

Література [1; 6; 8; 10; 12; 20]

Тема 6. Принципи і шляхи адаптації вищої освіти в Україні до Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS)

Характерні особливості ECTS. Базові елементи системи: інформація (стосовно навчальних програм і здобутків студентів), взаємна угода (між закладами-партнерами і студентом), використання кредитів ECTS (визначення навчального навантаження студентів). Основні документи ECTS: інформаційний пакет, навчальний контракт, перелік оцінок дисциплін.

Загальні умови користування ECTS. Зобов'язання з боку навчального закладу.

Кредити ECTS: структура, призначення, зв'язок з академічним навантаженням студента (години занять). Особливості призначення і присвоєння кредитів ECTS.

Координатори ECTS: університетський координатор, факультетський координатор.

Зміст та структура інформаційного пакету навчального закладу, факультету, навчальної дисципліни, змістового кредиту.

Структура курсу з присвоєння ступенів (структурно-логічна схема, навчальний план). Опис предмета курсу. Опис дисципліни курсу.

Шкала оцінювання ECTS. Європейська система “полегшеної шкали оцінювання” навчальних досягнень студента. Сумісність різних систем оцінювання зі шкалою ECTS.

Література [1; 2; 6; 8; 12; 16]

Тема 7. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України

Узгодження і поєднання національних компонентів вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу щодо створення Зони європейської вищої освіти.

Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і європейських держав.

Передумови входження вищої освіти України до Болонського процесу: адаптація законодавства, структурні зміни освіти, запровадження у систему вищої освіти Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS), проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації.

Основними завданнями для створення умов щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у навчальних закладах III–IV рівнів акредитації є: розроблення структурно-логічних схем підготовки фахівців за усіма напрямками та спеціальностями; запровадження модульної системи організації навчального процесу, системи тестування та рейтингового оцінювання знань студентів; організація навчального процесу на базі програм навчання, які формуються як набір залікових кредитів; введення граничного терміну навчання за програмою навчання, включаючи граничний термін бюджетного фінансування; створення нового покоління галузевих стандартів вищої освіти; розроблення індивідуальних графіків навчального процесу з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи організації навчального процесу; зарахування на навчання до вищого навчального закладу тільки за напрямками підготовки; вдосконалення наявного та створення нового навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчання в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу; формування програм навчання усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів на основі освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників та освітньо-професійних програм підготовки, які передбачають можливі зміни співвідношення обсягів кредитів освітньої та кваліфікаційної складових підготовки; введення інституту викладачів-кураторів індивідуальних програм навчання.

Література [2; 4; 5; 9; 11]

Тема 8. Система міжнародних освітніх стандартів ISO-9000

Необхідність узгодження змісту вищої освіти в різних країнах і труднощі на цьому шляху. Стандартизація у сфері освіти. Офіційні і неофіційні міжнародні стандарти в освіті. Порівняння міжнародних стандартів освіти. Рух до створення міжнародних стандартів програм підготовки фахівців окремих професій. Роль і можливості міжнародних банків даних про освіту. Підходи, які існують в Україні щодо розробки моделі “ідеального випускника університету”.

Література [2; 4; 5; 9; 11]

Розділ III. Необхідність перебудови методики та організації викладання у вищій школі

Тема 9. Нові підходи до організації навчання у вищих навчальних закладах України

Основні заходи з підготовки та програма проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи органі-

зації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації.

Розробка та експериментальна перевірка технології застосування елементів Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) в системі вищої освіти України та створення сучасної системи управління якістю освітньої діяльності суб'єктів навчального процесу.

Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах України в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Поняття про кредитно-модульну систему організації навчального процесу (КМСОНП) як модель організації навчального процесу; заліковий кредит як одиницю виміру навчального навантаження; модуль як задокументовану завершену частину освітньо-професійної програми; змістовий модуль як систему поєднаних навчальних елементів, відповідних певному навчальному об'єктові.

Структура і вимоги до складання основних компонентів КМСОНП: інформаційний пакет; договір про навчання між студентом і вищим навчальним закладом; академічна довідка. Формування та реалізація індивідуального навчального плану студента. Контроль за індивідуальним навчальним планом студента.

Форми організації навчання в умовах КМСОНП. Організаційно-методичне забезпечення КМСОНП. Контроль успішності студента та шкала оцінювання навчальних досягнень студента. Державна атестація студентів. Нормування навчального навантаження студента і викладача.

Особливості переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їхнього навчання. Стипендіальне забезпечення студентів.

Перспективи участі ВНЗ у формуванні і розвитку корпоративних університетів як нової форми підвищення кваліфікації працівників.

Література [2; 4; 5; 12; 13; 16]

Тема 10. Посилення уваги до психолого-педагогічних аспектів навчальної діяльності

Посилення інтересу до навчання на підставі майбутньої конкурентоспроможності фахівця на ринку праці. Рівень підготовки і рівень заробітної плати спеціаліста. Планування професійної кар'єри працівника залежно від рівня та якості його підготовки.

Розвиток пізнавального інтересу як мотив пізнавальної діяльності. Формування пізнавального інтересу. Методи формування пізнавальних інтересів.

Формування навичок ефективної комунікації. Вербальні та невербальні форми спілкування. Розвиток уміння слухати один одного. Роль зворотного зв'язку для побудови ефективної комунікації.

Значення групової динаміки для формування і розвитку єдиної команди. Визначення цілей групи та ролей її членів. Стадії розвитку групи. Роль лідера групи.

Література [2; 4; 5; 13; 16; 17]

Тема 11. Поширення тренінгових і консалтингових методів у навчальному процесі

Визначення тренінгового методу навчання, його переваги та недоліки. Основні елементи тренінгу. Міні-лекція. Робота в міні-групах. Презентація групової роботи. Організація дискусій. Заключний коментар тренера.

Активне застосування візуалізації під час проведення тренінгу. Основні правила використання засобів візуалізації. Матеріально-технічна база візуалізації. Технологія візуалізації.

Фази тренінгу. Фаза планування та підготовки до тренінгу. Проведення тренінгу. Фаза оцінки ефективності тренінгу.

Зміст і значення роздаткових матеріалів. Правила і порядок їх підготовки.

Використання консалтингових методів під час навчання. Допомога в пошуку та класифікації інформації. Підтримка під час визначення сильних та слабких сторін студентів і слухачів. Сприяння розв'язанню конфліктів всередині навчальної групи.

Література [2–4; 9; 10; 13]

Тема 12. Посилення уваги до самостійної роботи студентів з боку викладачів

Визначення поняття “самостійна робота студентів”. Основні цілі й форми самостійної роботи. Створення мотивації до ефективної самостійної роботи. Система контролю результатів самостійної роботи.

Допомога в плануванні часу при організації самостійної роботи студентів. Розробка алгоритмів, графіків та засобів контролю часу.

Сприяння ефективному пошуку необхідної інформації. Використання сучасних методів її аналізу та класифікації. Розвиток навичок узагальнення результатів аналізу.

Підтримка студентів під час пошуку майбутнього місця роботи. Робота з носіями необхідної інформації. Розвиток уміння ефективної селекції інформації про вакантні посади. Допомога під час розробки особистого резюме.

Література [2; 3; 5; 6; 11; 14; 17]

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Вплив глобалізації економіки на розвиток вищої освіти України.
2. Процес інтернаціоналізації вищої освіти.
3. Ринок праці та ринок освітніх послуг: час конвергенції.
4. Нова роль населення у формуванні ринку освітніх послуг.
5. Необхідність активізації держави, власників підприємств і організацій у процесі розвитку освітнього ринку.
6. Формування системи вищої освіти європейських країн.
7. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО).
8. Сучасні принципи побудови та завдання вищої освіти у розвинених країнах.
9. Характеристика вищої освіти в США.
10. Європейська система вищої освіти.
11. Характеристика освітньої системи, яку Україна успадкувала від СРСР.
12. Еволюція вищої освіти в 90-х роках і причини прискорення її розвитку після 2000 р.
13. Рівень відповідальності вищої освіти вимогам ринку праці та розвитку продуктивних сил в Україні та світі.
14. Якість вищої освіти в Україні.
15. Ринкові тенденції в розвитку вищої освіти України.
16. Необхідність формування фахової компетентності під час навчання у вищих закладах освіти.
17. Євроінтеграція як соціально-економічний процес. Чинники євроінтеграції вищої освіти.
18. Хронологія подій Болонського процесу. Основні документи Болонського процесу.
19. Ускладнення діяльності європейських університетів.
20. Основні завдання та принципи створення зони Європейської вищої освіти (шість цілей Болонського процесу).
21. Характерні особливості Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS).
22. Кредити ECTS: структура, призначення, зв'язок з академічним навантаженням студента (години занять).
23. Зміст та структура інформаційного пакету навчального закладу, факультету, навчальної дисципліни, змістового кредиту.
24. Структура курсу з присвоєнням ступенів (структурно-логічна схема, навчальний план).
25. Шкала оцінювання ECTS.

26. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і європейських держав.
27. Передумови входження вищої освіти України до Болонського процесу.
28. Основні завдання для створення умов щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у навчальних закладах III–IV рівнів акредитації.
29. Необхідність узгодження змісту вищої освіти в різних країнах і труднощі на цьому шляху.
30. Стандартизація у сфері освіти. Офіційні і неофіційні міжнародні стандарти в освіті.
31. Порівняння міжнародних стандартів освіти.
32. Рух до створення міжнародних стандартів програм підготовки фахівців окремих професій.
33. Роль і можливості міжнародних банків даних про освіту.
34. Підходи, які існують в Україні щодо розробки моделі “ідеального випускника університету”.
35. Основні заходи з підготовки та програма проведення педагогічного експерименту.
36. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах України в кредитно-модульній системі підготовки фахівців.
37. Структура і вимоги до складання основних компонентів КМСОНП.
38. Форми організації навчання в умовах КМСОНП.
39. Перспективи участі ВНЗ у формуванні і розвитку корпоративних університетів як нової форми підвищення кваліфікації працівників.
40. Посилення уваги до психолого-педагогічних аспектів навчальної діяльності.
41. Посилення інтересу до навчання на підставі майбутньої конкурентоспроможності фахівця на ринку праці.
42. Розвиток пізнавального інтересу як мотив пізнавальної діяльності. Формування навичок ефективної комунікації.
43. Значення групової динаміки для формування і розвитку єдиної команди.
44. Нові вимоги до процесу проведення лекцій.
45. Сучасні підходи до організації семінарських занять.
46. Тренінговий метод навчання: переваги та недоліки.
47. Активне застосування візуалізації під час проведення тренінгу.
48. Характеристика основних фаз тренінгу.
49. Використання технічних засобів під час проведення занять.

50. Зміст і значення роздаткового матеріалу.
51. Основні вимоги до роздаткового матеріалу.
52. Використання консалтингових методів під час навчання.
53. Посилення уваги до самостійної роботи студентів з боку викладачів.
54. Допомога в плануванні часу при організації самостійної роботи студентів.
55. Сприяння ефективному пошуку необхідної інформації.
56. Сучасні форми контролю знань студентів.
57. Використання тестів під час контролю знань.
58. Підтримка студентів під час пошуку майбутнього місця роботи.
59. Вимоги до науково-педагогічних кадрів ВНЗ.
60. Форми підвищення кваліфікації викладачів ВНЗ.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Болонський процес у фактах і документах* / Упоряд. М. Ф. Степко, Я. Л. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. — К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. — 52 с.; (www.tspu.edu.ua).
2. *Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.)* / За ред. В. Г. Кременя; Авт. кол.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. — К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. — 147 с.; (www.tspu.edu.ua).
3. *Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник.* — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
4. *Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: Навч. посіб.* — Ніжин: НДПУ, 2002. — 139 с.
5. *Ващенко Л. М., Жебровський Е. М. Школа зарубіжжя: шляхи реформ.* — К., 1999. — 185 с.
6. *Ван дер Венде М. К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе // Высшее образование в Европе.* — 2000. — Т. XXV. — № 3.
7. *Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века.* — М.: Изд-во УРАО, 1999. — 208 с.
8. *Долженко О. В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению // Вестн. высш. шк.* — М.: Alma mater, 2000. — № 6.
9. *Драйден Г., Джаннет В. Революция в обучении: Пер. с англ.* — М.: ООО “ПАРВИНЕ”, 2003. — 672 с.

10. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. — К.: ІВЦ «Вид-во “Політехніка”», 2003. — 200 с.
11. Карпунин Д. В. (автор-сост.). Мир міжнародного образования. или как учатся за границей. — Х.: МИР у МИГ. 1996. — 325 с.
12. Кремень В. Г. Болонський процес: сближение, а не унификация // Зеркало недели. — 2003. — 13–19 декабря (№ 48 (473)).
13. Луговий В. І. Управління освітою: Навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності “Держ. управління”. — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 302 с.
14. Лукичев Г. А. Интеграция и эффективность — цели реформ в высшем образовании стран Европы // Науч. вестн. Моск. гос. тех. ун-та гражд. авиации. — 2000. — № 26. — С. 13–18.
15. Попков В. А., Коржуев А. В. Дидактика высшей школы: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. — М.: Издат. центр “Академия”, 2001. — 136 с.
16. Реформы образования в современном мире. Глобальные и региональные тенденции. — М., 1995. — 180 с.
17. Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики. — К.: К. І. С., 2003. — 296 с.
18. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України: Кол. монографія. — К.: НаУКМА, 1997. — 290 с.
19. Тоффлер Э. Третья волна. — М.: ООО «Фирма “Изд-во АСТ”», 1999. — 784 с.
20. Haug Guy. Trends and Issues in Learning Structures in Higher Education in Europe. — Bonn: HRK, 2000. — 77 p. (Перспективи і проблеми навчальних закладів вищої освіти Європи).
21. News of the Recognition Field: Background Information for the ACE Track, 13th Annual Conference of the European Association for International Education (EAIE) 5 to 8 December, 2001, Tampere, Finland. — Riga: EAIE+Latvian ENIC/NARIC, 2001. — 60 p. (Новини в галузі визнання: базова інформація для семінарів, які проводить ACE в межах 13 щорічної конференції Європейської асоціації міжнародної освіти 5–8 грудня 2001 р. в Тампере, Фінляндія).
22. Quality Assessment and Quality Development in German Universities with Particular Reference to the Assessment of Teaching. — Bonn: HRK, 2000. — 41 p. (Оцінка розвитку якості в німецьких університетах з особливим поглядом на рівень викладання).
23. Tauch Christian. Accreditation: a Change of Paradigm in German Higher Education // EAIE Forum. — 2000. — Vol. 2. — No. 1. — P. 12–14 (Акредитація: зміна парадигми у німецькій вищій освіті).

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Методика викладання у вищій школі”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Методика викладання у вищій школі”	5
Контрольні питання.....	12
Список рекомендованої літератури.....	14

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання

Н. Г. Потапенко
О. Б. Лисицька
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-2115

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП